

**Tilmæli viðvirkjandi
námsfrøðiligum stuðlum
í fólkaskúlanum**

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Innihald

Formæli.....	2
1.0 Arbeidssetningurinn hjá arbeidsbólkinum.....	3
2.0 Bakstöði.....	4
3.0 Málslýsing	5
3. 1 Lýsing av verandi stöðu og greining, hvat ónögðin snýr seg um.....	5
4.0 Niðurstöða og tilmæli	12

1. Fylgiskjal: *Arbeidssetningur hjá arbeidsbólkinum*
2. Fylgiskjal: *Yvirlit yvir tímar, næmingatal og stuðulsstørv*
3. Fylgiskjal: *Vegleiðing til arbeidsætlan hjá námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum*

Formæli

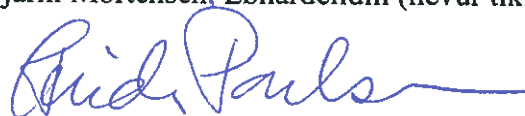
Arbeiðsbólkurin er mannaður:

Bára Guttesen, Føroya Pedagogfelag

Herálvur Jacobsen, Føroya Lærarafelag

Harriet Hansen, Sernám

Bjarni Mortensen, Lønardeildin (hefur tikið seg úr arbeiðsbólkinum 31.05.2013)

Frida Poulsen, Mentamálaráðið

Gunnvør Eriksen, Mentamálaráðið

Undirskrivað og viðtikið 04.juni 2013.

Almannamálaráðið og kommunufeløg fáa tilmælið frá arbeiðsbólkinum til hoyringar.

1.0 Arbeissetningurin hjá arbeiðsbólkinum

Landsstýrismaðurin hevur, eftir áheitan frá Føroya Pedagogfelag, sett arbeiðsbólk at greina/lýsa setanarviðurskiftini hjá stuðlum í fólkaskúlanum.

Arbeissetningurin er at:

- 1) Lýsa verandi støðu og greina, hvat ónøgðin snýr seg um,
- 2) lýsa, hvussu bætast kann um setanarviðurskiftini og
- 3) gera niðurstøðu og tilmæli um, hvussu setanarviðurskiftini skulu skipast.

2.0 Bakstöði

Orsökkin til, at arbeidsbólkur er settur, er, at starvsøkið hjá stuðlunum¹ í fólkkúlanum er ein afturvendandi trupulleiki, bæði fyri tann einstaka stuðulin, og fyri góðskuna á stuðlinum, sum børn við serligum tørvi fáa. Talan er eisini um ein trupuleika fyri einstaka skúlan, t.d. tá námsfrøðingar fara úr starvi m.a. tí setanar- og arbeiðsviðurskiptini ikki er nøktandi.

T.d. nevnir Fólkkúlaráðið í tilmælinum um sernámsfrøði² og arbeiðsbólkurin handan tilmælið frá 2001 um sernámsfrøði³, at arbeiðsøkið hjá stuðlunum átti at verið skipað betur.

Fyrra tilmælið er skrivað fyri 12 árum síðani og seinna fyri 2 árum síðani, men enn er arbeiðsøkið hjá stuðlunum ikki skipað nøktandi. Tó so nakað er broytt, m.a., at fleiri stuðlar, sum settir verða, eru útbúnir námsfrøðingar.

Fyri 2007 umsat Almanna- og Heilsumálaráðið játtanina til persónligan stuðul til næmingar við serligum tørvi í skúlatíðini. Arbeiðsbólkur var tá settur at viðgera játtanina, og ein niðurstøða hjá arbeiðsbólkinum var, at tær 6,35 mió. kr., sum vóru settar av til *persónlig stuðulstiltøk, eitt nú tilverustuðul fyri sálarliga neyðstøðu, tilverustuðul fyri persónligt menningarbrek og praktiska hjálp og røkt, sum undir einum bar heitið "persónlig hjálp" í skúlatíðini*, skuldi flytast frá Almanna- og Heilsumálaráðnum til Mentamálaráðið at umsita⁴. Í fíggjarlógini í 2007 var játtanin lögð til Sernám at umsita, sum við hesum kom at umsita alla játtanina til serligan tørv í fólkkúlanum.

Í tilmælinum frá 2006 verður sagt, at peningurin skal nýtast til at seta teir persónligu stuðlarnar. Áðrenn játtanin frá Almanna- og Heilsumálaráðnum varð flutt til Mentamálaráðið, var uppgávan at játta børnum við serligum tørvi stuðul í skúlatíðini tvíbytt, har uppgávan bæði lá hjá táverandi Sernámsdepli og harvið Mentamálaráðnum og hjá Almanna- og Heilsumálaráðum. Í áðurnevnda tilmæli varð ikki mett, at skipanin hevði virkað nóg væl, tí játtanin hjá táverandi Sernámsdepli einans rakk til eykatímar og/ella stuðulstímar – ikki til onnur tiltøk, sum eru fortreyt fyri

¹ Sí s. 10, har mælt verður til neyvari arbeiðslýsing av uppgávanum, sum átti at verið heimilað og lýst í kunngerð um sernámsfrøði, so greitt er tilskilað, at námsfrøðiligu stuðulsuppgávum arbeiðsfrøðingur ikki fevna um undirvísing, men um venjing í virkishættum og arbeiðshættum, sum hava til endamáls at avmarka og bota um virkistrupulleikar, persónlig hjálp, sum kann hjálpa næminginum í gerandisdegnum í sambandi við skúlagongdina og serligt tilrættislagt virksema, sum kann gevast saman við (ser)undirvísingini.

² Tilmæli frá Fólkkúlaráðnum um sernámsfrøði – juni 2011

³ Tilmæli um sernámsfrøði, 29. juni 2001

⁴ Tilmælið frá 2006

mennandi læring hjá nógvum børnum. Bólkurin mælti til greitt ábyrgdarbýti, t.v.s., at tað er skúlamyndugleikin, sum veitir stuðul í skúlatíðini, og at almannaverkið/kommunurnar veita stuðul uttan fyri skúlatíð.

Í verandi støðu verða tímar vegna serligan tørv í fólkkúlanum játtaðir av Sernámi, t.v.s., at Sernám umsitur tímajáttanina. Skúlaleiðarin er setanarmyndugleiki til allar setanir í fólkkúlanum, sum eru grundaðar á játtanina hjá Sernám. Sernám tillutar tímar til sernámsfrøðiligan stuðul eftir tørvi, sum ikki er fyribils eftir §12 í fólkkúlalógini, til næmingar, við serligum tørvi.

3.0 Málslýsing

3.1 Lýsing av verandi støðu og greining, hvat ónøgdin snýr seg um⁵

Lýsingin av verandi støðu og greining av tí, ið ónøgdin snýr seg um, hevur uppruna í tí, at Føroya Pedagogfelag hevur heitt á Mentamálaráðið at fáa greiðu á, hvørjir móguleikar eru at bøta um arbeiðsviðurskiftini hjá fakbólki, sum kunnu vera limir hjá teimum, og sum starvast sum námsfrøðiligir stuðlar í fólkkúlanum hjá børnum við serligum tørvi. Tí skal henda lýsing av verandi støðu og greining av ávísari ónøgd siggjast í ljósinum av, at tað er hesin fakbólkur, sum hevur vent sær til Pedagogfelagið og gjørt vart við viðurskifti, sum tey eru ónøgd við. Tað er í høvuðsheitinum útfrá hesum keldutilfari⁶ umframt tilfari frá skúlaleiðarafelagnum⁷ og Sernámi⁸, henda greining byggir á. Eisini hevur t.d. Felagið Javni eftirlýst betri skipað setanarviðurskifti fyri námsfrøðiligar stuðlar.

Ónøgdin er fyrst og fremst um hesi viðurskifti:

- a) ov fáir tímar til tann einstaka stuðulin
- b) stuðulin fær ikki fast starv
- c) vantandi tíð til aðrar uppgávur
- d) setanin er ikki í nóg stóran mun partur av skúlavirkseminum
- e) ógreitt ábyrgdarbýti av arbeiðsøki/vantandi lýsing av uppgávum
- f) ógreið leiðsluviðurskifti/vantandi faklig leiðsla
- g) leiðslan er ónøgd við ógreið leiðsluviðurskifti mótvegis stuðlunum
- h) starvslýsingar ikki nøktandi

⁵ Kanningar hjá Pedagogfelagnum vísa hesa ánøgd

⁶ Ónøgdin er staðfest í áhaldandi ónøgdsemi frá limum, sum venda sær til Pedagogfelagið. Fundur um trupulleika hevur verið. Sí viðløgdu fundarfrágreiðing.

⁷ Sí punkt g, s. 11

⁸ Semám sær eina mynd í lètuni, sum vísir eina rættiliga støðuga gongd viðvíkjandi stuðul í skúlanum.

a) ov fáir tímar til tann einstaka stuðulin

Stuðlar í fólkaskúlanum eru ónøgdir við, at teir ofta bert fáa nakrar tímar um vikuna, sum ofta als ikki gevur eitt fulltíðarstarv. Hetta skúlaárið eru 18 námsfrøðingar og 45 hjálparfólk í stuðulsstørvum í fólkaskúlanum, og tey hava í miðal 21,54 tímar um vikuna í part við einum lønarbroti á 0,54. Hetta svarar til umleið 34 fulltíðarstørv.

Hetta skúlaárið eru játtaðir tilsamans 1357 tímar um vikuna til námsfrøðiligar stuðlar og 1274 tímar um vikuna til lærarar til tilsamans 409 næmingar⁹. Setanirnar eru eftir hvør sínum sáttmála. Henda smábýting av tímum til næmingar vegna serligan tørv ger eisini, at møguleiki fyri fullum starvi hjá námsfrøðingum ikki er møguligur. Námsfrøðiligir stuðlar hava í stóran mun millum 15 og 25 tímar um vikuna. Minni enn 15 t. um vikuna gevur ikki rætt til eftirløn. Í fólkaskúlanum er ofta ikki møguleiki fyri fullum starvi, tí skúladagurin er millum 4-8 pultstímar og skúladagarnir eru 198 dagar um árið. Í hesum sambandi mælir Pedagogfelagið til, at námsfrøðiligu stuðulsstørvini verða flokkað.

Vansar við einum lágum tímatali er eisini, at útskiptingin av stuðlum er stór og samanhangurin, sum er við til at tryggja góðskuna í arbeiðnum, verður burtur. Í summum førum er ikki neyvt ásett, hvussu tímarnir verða umroknaðir. Hetta ger tað torført hjá eitt nú fakfelagi at ráðgeva um rætt er borið at, og hvussu hesi viðurskipti eiga at verða.

Arbeidsbýtið hjá stuðlum verður í einstøkum førum samskipað við t.d. frítíðarskúlar, men um setanirnar skulu samskipast, so má støða m.a. takast til leiðsluspurningin.

Átøk til bata: Hetta er trupult at loysa uttan samskipan, tí tímatalið má vera í mun til uppgávu og játtan. Ein møguleiki er at samskipa stuðulstímarnar í størri skúlunum. Tó, hóast tað kunnu vera fleiri næmingar, sum fáa játtaðar námsfrøðiligar stuðulstímar, so eru teir í skúla samstundis, og tí ber ikki altíð til at lesa námsfrøðiligar stuðulstímar hjá einum næmingi og so fara víðari til tann næsta. Eisini eru tað fáir næmingar, ið fáa fullan námsfrøðiligan stuðul. Ein annar møguleiki er samskipan við aðrar setanarmyndugleikar, t.d. kommunurnar og teir stovnar, sum Almannamálaráðið varðar av. Sí eisini átøk til bata b).

⁹ Sí fylgiskjal 2.

b) fáa ekki fast starv

Tað er Sernám, sum tillutar tímarnar vegna serligan tørv, og tað er skúlaleiðarin, sum setur stuðlarnar í samráð við Sernám, sum rindar lönina hjá stuðlunum. Námsfrøðiligir tímar vegna serligan tørv verða lisnir av øðrum fakkólkum enn lærarum, sum hava ta undirvísingarlígu uppgávuna á skúlunum. Sbrt. fólkaskúlalógini § 35 er ásett, at fyri at kunna røkja undirvísingina í fólkaskúlanum skal viðkomandi hava lokið útbúgvingina sum fólkaskúlalærari, og at tað er ein treyt fyri fastari setan sum lærari, at viðkomandi hevur staðið eina serliga roynd í færoyskum. Hjá námsfrøðiligum stuðlunum er tó ikki talan um at røkja undirvísing, men serligar hjálpar- og stuðulsuppgávur, soleiðis at næmingar við serligum tørvu kunnu taka lut í floksundirvísingini á jøvnum føti við aðrar næmingar.

Við tað, at námsfrøðiliga stuðulsstarvið er tengt at tímajáttanini til næmingar við serligum tørvu, er starvssetanin eisini tengd at játtanini til næmingin¹⁰.

Átøk til bata: Kannað eigur at vera, um móguleikar eru fyri fastari setan av námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum. Grein 36 í fólkaskúlalógini tilskilar, at *til at røkja undirvísing í frítíðini eftir § 4, stk. 8 ella aðrar námsfrøðiligar arbeiðsuppgávur, ið ikki koma undir § 35, kunnu verða sett starvsfólk við serligari útbúgving. Landsstýrismaðurin ásetur greiniligari reglur hesum viðvíkjandi.* Henda grein vísir til undirvísing í frítíðini, so ivi er um henda grein kann nýtast til námsfrøðiligt stuðulsarbeiði í skúlatíðini¹¹. Sbrt §54, stk. 2 í fólkaskúlalógini er tað *skúlaleiðarin, sum setir og loysir úr starvi varaskúlastjórar, lærarar og tey starvsfólk skúlans, ið røkja aðrar námsfrøðiligar uppgávur.*

Tað eigur at verða kannað, um námsfrøðiliga stuðulsøkið kundi verið samskipað við eitt nú Almannaverkið og kommunurnar. Ein samskipan av størvum kundi bøtt um móguleikan fyri, at námsfrøðiliga stuðulsarbeiðið bleiv meira støðugt við tað, at arbeiðsuppgávnar gjørdust fleiri, meira fjøltáttaðar, setanarøkið gjørdist størri, og tímarnir gjørdust fleiri. Samskipan av størvunum kundi eisini verið viðvirkandi til, at størri heild var í innihaldinum í átøkunum um barnið.

¹⁰ Fólkaskúlalógini 12, stk. 2. er ásett at: Serundirvísing og sernámsfrøðiligur stuðul, sbrt. § 4, stk. 4, ið ikki er fyribils, skal verða grundað á eina námsfrøðiliga/sálarfrøðiliga kanning, og skal fara fram í samráð við næmingin og foreldrini. Um foreldrini nokta fyri hesum, skal skúlin kunna bamaværndina um avgerðina hjá foreldrunum.

¹¹ Tímar verða ikki játtaðir serstakt til undirvísing í frítíðini, sum gjørt var, tá ið fólkaskúlalógini kom í gildi og eisini skuldi undirvísing í frítíðini fara fram uttan fyri vanligu tímatalvu skúlans. Talan er ikki um kravdu undirvísing fólkaskúlans, men undirvísing eftir skúlatíð sum frítíðartilboð í mentandi/skapandi lærugreinum, har tey, ið undirvístu høvdu aðra serfakliga útbúgving enn læraraútbúgving.

c) Vantandi tíð til aðrar uppgávur

Ymiskt er frá skúla til skúla, hvussu arbeiðstíðin hjá stuðlum verður skipað. Summastaðni er ongin tíð sett av til annað virkseimi enn at vera stuðul hjá næminginum í tímanum, og á øðrum skúlum er tíð sett av til tilrættisleggjan, tíð til samstarv, fundir, foreldrasamrøður og annað virkseimi.

Átøk til bata: Miðað eigur at verða eftir, at stuðulsfólkini gerast ein partur av starvsfólkahópinum og felagsvirkseminum í skúlanum. Eisini verður mælt til, at stuðlarnir vera partar av flokstoyminum og at stuðulsuppgávnar síggjast aftur í ársætlanini hjá flokkinum og í einstøkum færum eisini í einstaklinga læruætlanini.

Ein bati kundi verið, at neyv vegleiðing verður gjørd til skúlaleiðsluna um, hvussu arbeiðstíðin kann verða skipað, so at tíð eisini verður til aðrar uppgávur. Sí fylgiskjal 3 við vegleiðing til arbeiðsætlan hjá námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum.

d) eru ikki í nóg stóran mun partur av skúlavirkseminum

Stuðlarnir kenna, at teir ikki í nóg stóran mun eru partur av skúlavirkseminum. Hetta tí teir ofta bert hava nakrar tímar og ikki eru við í felags virkseminum í skúlanum. Hetta kemur serliga til sjóndar, har ikki eru gjørdar mannagongdir fyri, hvussu stuðulin skal arbeiða. Her kann talan vera um ivamál um eitt nú, tá ið steðgir skulu haldast, hvør tekur sær av næminginum í steðginum, skal stuðulin vera í garðvaktarskipanini, hvørjar uppgávur skal stuðulin røkja, tá ið næmingurin ikki er í skúla o.s.fv. Vantandi tímar til annað virkseimi ger eisini, at stuðulin ikki í nóg stóran mun er partur av skúlavirkseminum.

Átøk til bata: Tað kundi verið gjørd ein skipan við greiðum tilskilaðum uppgávum og avtalam um luttøku í øðrum virkseimi í skúlanum, og hvørjar mannagongdirnar eru, t.d. viðvíkjandi samstarvi millum flokslærara/lærarar og stuðulin. Sí eisini c.

e) **ógreitt ábyrgdarbýtið av arbeiðsøki / vantandi lýsing av arbeiðsuppgávum**

Fleiri stuðlar kenna, at teir ikki altíð vita heilt nágreiniliga, hvør uppgáva teirra er.

Átøk til bata: Sernám ger vegleiðing (sí fylgiskjal 3), sum skúlin skipar námsfrøðiliga stuðulsstarvið eftir, har skúlaleiðarin neyvt ásetur starvsuppgávarnar hjá stuðlunum og tryggjar, at uppgávubýtið millum starvsfólkið er avtalað í samráð við flokslærara, flokstoymi, førleikastovu og Sernám.

Samb. fólkaskúlalógini § 4 stk. 5 er ásett, at *sernámsfrøðilig ráðgeving verður veitt skúlum, foreldrum og øðrum, ið varða av næmingum í fólkaskúlanum. Næmingar, ið hava tørv á serligum tiltøkum, ella sum ikki fáa nøktandi úrslit í vanligu undirvísingartilboði skúlans, fáa serundirvísing og/ella sernáms-frøðiligan stuðul.* Tó eru ikki nærri ásetingar fyri, hvat tann sernámsfrøðiliga starvsuppgávan skal vera.

Mælt verður til, at reglur verða gjørdar og staðfestar í kunngerð, tí mettt verður at júst henda kunngerð er fortreyt fyri, at greiðari uppgávulýsing fæst á økinum. Í kunngerð kann m.a. ásetast, at sernámsfrøðiligur stuðul eisini fevnir um persónligan stuðul í skúlatíðini. Í hesi kunngerð átti m.a. eisini uppgávu- og ábyrgdarbýti millum námsfrøðiliga stuðul og lærara í sambandi við sernámsfrøðiligt stuðulsátøk at verið ásett¹².

Tá ið talan er um sernámsfrøðilig átøk eiga allir liðir í læru- og menningarætlanini avtast millum øll, ið eru tengd at átakinum. Hetta fyri, at næmingar við serligum tørv fáa javnbjóðis móguleikar at nema sær kunnleika, fimi, arbeiðshættir og málbúnar, sum stuðla tí einaska næminginum í fjølbroyttu, persónligu menningini¹³.

Neyvari arbeiðslýsing av uppgávanum átti at verið heimilað og lýst í kunngerð um sernámsfrøði, so greitt er tilskilað, at námsfrøðiligu stuðulsuppgávarnar ikki fevna um undirvísing, men um:

- Venjing í virkishættum og arbeiðshættum, sum hava til endamáls at avmarka og bøta um virkistrupulleikar
- Persónliga hjálp, sum kann hjálpa næminginum í gerandisdegnum í sambandi við skúlagongdina
- Serligt tilrættilagt virksemi, sum kann gevast saman við (ser)undirvísingini.

¹² Kunngerðar heimild er í §4, stk. 7 í fólkaskúlalógini.

¹³ Sí §2 í fólkaskúlalógini.

f) Ógreið leiðsluviðurskifti/vantandi faklig leiðsla

Nakrir stuðlar siga seg ekki fáa möguleika at færleikamenna seg og í alt ov lítlan mun at luttaka á viðkomandi skeiðum. Arbeiddstíð er ekki sett av til fundarvirksemi og viðtalur í nóg stóran mun. Stuðlarnir eru ofta í iva um, hvønn tey skulu venda sær til í leiðsluspurningum og í fakligum spurningum, har ógreitt er, nær tað er Sernám, og nær tað er skúlaleiðslan, stuðulin skal venda sær til.

Í einstøkum førum er neyðugt, at stuðulin er við næminginum alla tíðina. Í slíkum førum er tørvur á avtalu millum stuðulin og leiðsluna um, hvussu steðgir, fríkorter o.a.verða roknað á ein hátt, sum er virðiligur fyri næmingin og stuðulin.

Átøk til bata: Avtala um arbeids- og uppgávubýti skal gerast í samráð við og við samskifti millum skúla og Sernám við støði í tørvinum hjá einstaka næminginum og umstøðum annars, sum hava við næmingin at gera. Ein neyv ráðgeving frá Sernámi skal vera til staðar. Tað er tó skúlaleiðarin, sum hevur endaligu avgerðina í sambandi við setanina. Sí fylgiskjal 3 við vegleiðing til arbeidsætlan hjá námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum, m.a. hvør uppgávan er, hvussu hon verður røkt, og hvussu samstarv og arbeiði annars er í skúlanum.

Í mun til fakligu menningina og ráðgevingina, er tað Sernám, sum eigur høvuðusábyrgdina í samstarvi við skúlaleiðsluna. Til at staðfesta hetta, kundi tað verið ásett í kunngerð um ábyrgd og uppgávur hjá Sernámi.

g) leiðslurnar eru ónøgðar við ógreiðu leiðsluviðurskiptini mótvegis stuðlunum

Skúlaleiðarin hefur leiðsluuppgávuna av stuðlunum uttan eyka viðurlag. At samskipa økið fyrri bæði næmingar og starvsfólk er ein arbeiðsuppgáva, sum er tíðarkrevjandi og førleikakrevjandi. Nógv tíð fer til ymiskt fundarvirksemi við starvsfólk, foreldur, Sernám og onnur. Skúlaleiðslur hava samskipti við aðrar stovnar, barnavernd og sosialar myndugleikar um gerandisdag og trivnað næmingsins og siga frá og gera avtalur, um skúladagurin av onkrari orsök broytist. Nógv samskipti er við heimið, og fundir um tilrættisleggjan og eftirmeting eru eisini nógvir í tali. Stuðulstímar økja um starvsfólkatalið í skúlanum, og hjá leiðslunum er samskipanin av stuðulsøkinum ein uppgáva oman á vanliga leiðsluarbeiðið. Skerjingarnar í játtanini á sernámsfrøðiliga økinum seinnu árinum hava eisini havt eina stóra ónøgð við sær millum bæði starvsfólk, foreldur o.o. Hetta hefur aftur kravt nógv av leiðsluni, ið skal umskipa økið á skúlanum, grundgeva fyrri teimum avvarðandi og gera nýggjar tillagingar og ráðleggingar.

Átøk til bata: Lærarafelagið og skúlaleiðarafelagið skjóta upp, at skúlaleiðslur fáa leiðslutíð tillutaða í mun til tímatalið vegna serligan tørv, t.d. faldað við 0,05.

h) Starvslýsingar ikki nøktandi

Ónøgðin snýr seg um, at leysu størvini ikki altíð verða lýst alment, sum sáttmálin ásetur. Heldur ikki er neyvt tilskilað, havt arbeiðið fevnir um. Uppgávulýsingin hefur verið lítil og eingin og setanarbrøkurin hefur ikki verið eftirfarandi. Tað er heldur ikki greitt, hvørjum lýst verður eftir, um tað er brúk fyri einum ófaklærdum, námsfrøðingi ella lærara.

Átøk til bata: Almenn størv skulu lýsast leys, soleiðis at øll, ið eru áhugað kunnu vita um hetta og søkja. Starvslýsingar eiga eisini at vera lýstar á heimasíðunum hjá avvarðandi fakfeløgum og á heimasíðuni hjá Sernámi.

Sernám játtar tímarnar, og tryggjar, at rættar upplýsingar, so sum lønarbrot, hvørjar arbeiðsuppgávurnar eru, og hvat starvið umfatar, eru upplýstir. Tað skal greitt tilskilast, hvørjar førleikar umsøkjarin skal hava, og um kravið er, at viðkomandi hefur námsfrøðiliga útbúgving ella um talan eisini kann vera um hjálparfólk/ófaklærd. Tað skal eingin ivi vera um, hvussu nógv tímar starvsfólkið fær lön fyrri, og hvat setanarbrotið er. Umstøðurnar hjá stuðlinum skulu verða greiðar og týðiligar. M.a. eigur at vera greitt fyrri stuðulin, hvussu óvæntaðar støður skulu loysast, so sum, tá ið næmingurin er sjúkur, tá ið lærarin er sjúkur og t.d. tá ið næmingur møguliga er burtur í longri tíð. Tað eigur at verða upplýst undir setanarsamrøðuni, hvørjar arbeiðsuppgávurnar eru, og starvsheitið eigur at standa í setanarbrævinum. Arbeiðstíð skal tilskilast og eftir hvørjum sáttmála lønin verður ásett eftir. Umsóknarfreistin eigur ikki at vera minni enn 14 dagar.

1.0 Niðurstøða og tilmæli

Arbeðsbólkurin handan hetta tilmælið metir, at átøk til næmingar við serligum tørvi krevur innanhýsis samskipan og greiðari arbeiðsbýtið og tí mugu námsfrøðiligir stuðlar fáa greiðari setanar- og arbeiðsviðurskifti á skúlanum. Tó, námsfrøðiligur stuðul má ongantið bert vera ein spurningur um *tímar*, tí tað er *innihaldið*, sum miðsavnast má um.

Í hesum tilmæli hevur sjóneykan verið sett á arbeiðs- og setanarviðurskifti í fólkaskúlanum hjá námsfrøðiligum stuðlum. Í sernámsfrøðiligum høpi er hetta *ein* av fleiri týðandi spurningum og málum, sum eiga at verða viðgjörd og bøtt um. Við støði í omanfyri nevnda mælir arbeiðsbólkurin til niðanfyri standandi:

- Gjörd verður kunngerð um sernámsfrøðiliga ráðgeving, sernámsfrøðiligan stuðul og sernámsfrøðiliga hjálp, sum er ásett í fólkaskúlalógini § 4, stk. 5. Tílik kunngerð er ikki orðað, og júst henda kunngerð er fortreyt fyri, at greiðari uppgávulýsing fæst á økinum.
- Løgfrøðilig heimild eigur at verða kannað viðvíkjandi móguleikum fyri fastari setan av námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum, við serligum atliti at §36 og §54, stk. 2 í fólkaskúlalógini. Sí punkt b, s. 7.
- Miðað verður eftir, at tímatalið hjá námsfrøðiligum stuðlunum ikki verður minni enn 15 tímar um vikuna.
- Pedagogfelagið mælir til, at námsfrøðiligu stuðulsstørvini verða flokkað av nýggjum.
- Samskipað stuðulsstarvið við Almannaverkið og kommunurnar, har tørvur er á tí. Sí punkt b, s. 7.
- Arbeiðsætlan, við neyvari vegleiðing, verður gjörd fyri námsfrøðiligar stuðlar. Sí fylgiskjal 3.
- Starvslýsingin eigur at vera í samsvari við sáttmálan hjá avvarðandi fakfelag. Tað eigur eisini at vera lýst á heimasíðunum hjá avvarðandi fakfeløgum og á heimasíðuni hjá Sernámi.
- Í samstarvi við skúlaleiðsluna/Førleikastovuna hevur Sernám ábyrgd av fakliga økinum og menningini hjá teimum, sum røkja sernámsfrøðiliga økið.
- Skúlaleiðslan er setanarmyndugleiki og er leiðslan hjá námsfrøðiligum stuðlinum í dagliga virkseminum á skúlanum.
- Lærarafelagið og Skúlaleiðarafelagið mæla til, at skúlaleiðslur fáa leiðslutíð tillutaða í mun til tímatalið vegna serligan tørv, t.d. faldað við 0,05.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Fylgiskjal 1.

Dagfesting: 10. januar 2012

Tygara ref.:

Máttal.: 12/00105-8

Tilnevnan av umboðsfólki í arbeiðsbólki at lýsa/greiða starvsviðurskifti hjá stuðlum í fólkaskúlanum, sum eru limir í Føroya Pedagogfelag.

Landsstýrismaðurin í mentamálum, Bjørn Kalsø, hevur gjørt av at seta arbeiðsbólki at lýsa/greiða starvsviðurskifti hjá stuðlum í fólkaskúlanum, sum eru limir í Føroya Pedagogfelag.

Arbeiðssetningurin hjá arbeiðsbólkinum verður at lýsa verandi støðu og greina, hvat ónøgðin snýr seg um og gera eitt tilmæli um, hvussu setanarviðurskiftini skulu skipast. Nærri lýsing av arbeiðsuppgávum eru tilskilað í fylgiskjali.

Arbeiðsbólkurin verður mannaður, eftir tilmæli frá umsitingini í Mentamálaráðnum, við einum umboði frá:

- Føroya Pedagogfelagi
- Lønardeildini
- Mentamálaráðnum
- Sernámi
- Føroya Lærarafelagi, umboðað av einum skúlaleiðara

Almannaráðið og kommunufeløg fáa tilmælið frá arbeiðsbólkinum til hoyringar, áðrenn tað endaliga verður viðtikið av arbeiðsbólkinum.

Mentamálaráðið ynskir at fáa tilnevningina av umboðum frá stovninum/felagnum í seinasta lagi 15. januar 2013. Vinarliga upplýsið teldupostadressuna hjá umboðnum. Ætlanin er, at fyrsti fundur í arbeiðsbólkinum verður 21. januar 2013, og at tilmælið frá arbeiðsbólkinum verður handað Mentamálaráðnum 18. februar 2013.

Vinarliga

Mentamálaráðið

Martin Næs, deildarstjóri

Politikkdeildin

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Fylgiskjal

Arbeðsuppgávur hjá arbeðsbólkinum

1) Lýsa verandi støðu. Hvat snýr ónøgdin seg um?

- Hvussu nógvir stuðlar er talan um?
- Hvussu nógvir tímar er talan um?
- Hvussu nógv full størv, hálv størv og leysir tímar?
- Hvønn serligan tørv er talan um?
- Hvussu nógvir næmingar?
- Hvør ásetur arbeðsuppgávur hjá stuðlunum?
- Arbeðsuppgávur hjá stuðlunum?
- Hvussu er arbeðið skipað í skúlunum?
- Ábyrgdar- og uppgávubýtið millum lærarar, flokslærarar/-toymið og stuðlar.
- Er møguleiki at skipa tey ymisku sløgin av arbeði hjá stuðlunum í ymiskar høvuðsbólkar?
- Eru førleikarnir samsvarandi uppgávum?
- Í hvønn mun ávirka núverandi setanarviðurskipti brúkaran/næmingin?
- Samlað kostnaðarstøði av stuðlunum?
- Arbeðs- og ábyrgdarbýtið millum tey, ið varða av stuðlunum? (Skúlin, Sernám, MMR, Lønardeildin, Almennaráðið, kommunusamskipanin og Pedagogfelagið)

2) Hvussu kann mann bøta um setanarviðurskiptini?

- Er møguleiki fyri at samskipa økið við stuðlum?
- Er møguleiki fyri neyvri arbeðslýsing av uppgávunum?
- Er arbeðsbýtið millum tey, ið varða av stuðlunum skilagott? Kann nakað vera broytt har?
- Ber til at bøta um setanarviðurskiptini og samstundis halda núverandi kostnaðarstøðið?
- Í hvønn mun koma evt. broytt setanarviðurskipti at ávirka brúkaran/næmingin?

3) Niðurstøða

- Hvussu metir arbeðsbólkurin, at setanarviðurskiptini hjá stuðlum í fólkaskúlanum, sum eru limir í Pedagogfelagnum, kunnu vera nøktandi?
- Hvussu gagna hesi broyttu viðurskipti brúkaran/næmingin?
- Hvat koma evt. broytingar í setanarviðurskiptinum at merkja figgarliga?
- Samlað tilmæli

Arbeðsbólkurin ger arbeðs- og tíðarætlan við arbeðsbyrjan, sum skal góðkennast av Mentamálaráðnum, áðrenn arbeðið heldur fram.

MENTAMÁLARÁÐIÐ

Uppskot um greinan av endamáli, arbeiðsuppgávum og arbeiðsbýti av arbeiðsøkinum

Við kveiking frá “Bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand” frá 2010 við broytingum í 2012¹ kundi hugsast, at útgreiningin í donsku kunngerðini kundi verið grundarlag undir viðgerðini av setanarviðurskiftinum hjá stuðlum í fólkaskúlanum, sum eru limir í Pedagogfelagnum. Hugsað verður serliga um hesar ásetingar:

Nær er talan um sernámsfrøðiligan stuðul?

Serundirvísing ella sernámsfrøðiligan stuðul verður givin næmingum, tá ið mett verður, at undirvísingin í flokkinum bert kann gjøgnumførast við stuðli í minst x undirvísingartímum pr.viku ella/tá ið næmingurin gongur í serskúla/serflokki.

Endamálið við sernámsfrøðiligum stuðli er:

At økja um sannlíkindini fyri menning og læring fyri børn við/í serligum tørvi/avbjóðingum samsvarandi teimum krøvum, sum eru ásett í fólkaskúlalógini, eisini soleiðis, at hesir næmingar við loknan fólkaskúla hava fortreytir fyri víðari útbúgving ella annað virksemi/arbeiði.

Sernámsfrøðiligur stuðul í fólkaskúlanum umfatar:

- 1) Sernámsfrøðiliga ráðgeving til foreldur, lærarar ella onnur, sum hava týðning fyri menning/læring næminganna
- 2) Serligt undirvísingarlígt tilfar og tæknilig amboð, sum eru neyðug fyri undirvísingina
- 3) Undirvísing í fakum, sum skal leggjast til rættis, har hædd verður tikin fyri serliga tørvinum hjá næminginum
- 4) Undirvísing og venjing í virkishættum og arbeiðshættum, sum hevur til endamáls at avmarka og bøta um virkistrupulleikar, sum stava frá sálarligum, kropsligum, málsligum ella sensoriskum trupulleikum
- 5) Persónlig hjálp, sum kann hjálpa næminginum í gerandisdegnum í sambandi við skúlagongdina
- 6) Serligt til rættislagt virksemi, sum kann gevast saman við (ser)undirvísingini.

Viðvíkjandi stuðlum í fólkaskúlanum, sum eru limir í Pedagogfelagnum verður skotið upp, at tey serliga verða fevnd um punkt 4 (tann seinni parturin um venjing), 5 og 6 (tað sum er undirstrikað og skrivað í kursiv).

¹ <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=141578>

Skuli	tillutanin 2011-12				tillutanin 2012-13				næmingar 11/12	tímar í alt 11/12	næmingar 12/13	tímar í alt 12/13		
	Næm. Saml. 11-12	lær tímar	nf tímar	gentur	dreingur	Næm. Saml. 12-13	lær tímar	nf tímar					gentur	dreingur
Tórshavn íalt	2942	555	271	48	99	2934	636,5	166	48	117	147	826	165	802,5
Vestur íalt	705	77	89	7	22	698	108	77	9	32	29	166	41	185
Suður íalt	622	116	60	12	25	598	94	58	5	16	37	176	21	152
Sandoy íalt	176	27	69,5	6	10	168	25	68	7	14	16	96,5	21	93
Eystur íalt	1406	277,5	630	11	71	1406	269	637	11	74	82	907,5	85	906
Norður íalt	850	126	247	4	34	868	114,5	238	3	38	38	373	41	352,5
Sundalagið íalt	360	31	134	5	12	349	27	113	3	13	17	165	16	140
Serflokkurin á Ven	11			1	11	4			0	18				
Tilsamans	7061			94	284	7021			86	322				
Samanlagt	1209,5		1501			1274		1357						
lætið í apríl 12	1134		1493											

námsfrøðingar
hjálparfólk
íalt

15
52
67

18
45
63

tímatatal í miðal pr starvsfólk:

22,40

0,56

21,54

0,54

sernám

NÁMSFRØÐILIG OG SÁLARFRØÐILIG
RÁÐGEVING

Fylgiskjal 3

Dagfesting: 3. juni 2013
Journal nr.: 13/00979-7
Tygara j.nr.:
Viðgjørt: HH

Vegleiðing til arbeiðsætlan hjá námsfrøðiligum stuðlum í fólkaskúlanum

Sernámsdepilin
Á Frælsinum 32
Postsmoga 2036, FO-165 Argir
Tlf. +298 360200 Fax +298 310196

24. januar 2013
Tórshavn, tann 13. januar 2010
J.nr: D9-09226
EJ/em

Viðvíkjandi arbeiðstíðini hjá stuðlum í fólkaskúlanum

Í sambandi við, at ivaspurningar frá stuðlum og skúlaleiðarunum javnan hava tikið seg upp um arbeiðstíðina hjá stuðlum í fólkaskúlanum, hevur Sernámsdepilin vent sær til Lønardeildina í Fíggjarmálaráðnum við spurninginum.

Stuðlar í fólkaskúlanum verða løntir sambært sáttmála millum Fíggjarmálaráðið og Føroya Pedagogfelag.

Ein stuðul, ið er settur eitt heilt skúlaár í fólkaskúlanum, fær løn fyri eitt heilt ársverk. Sambært sáttmálanum svarar hetta til arbeiðið í 46 vikur um árið.

Lønardeildin hevur staðfest, at hesa tíðina eru stuðlarnir tækir hjá arbeiðsgevaranum.

Um uppgávarnar hjá stuðlunum verður skipaðar í skúladagatalinum í fólkaskúlanum, tað er í 39,6 vikur, eru stuðlarnir tækir fleiri tímar enn vikutímatalið, ið skúlarnir hava boðað Sernámsdeplinum frá.

Dømi:

Um stuðul er settur fulla tíð 1,0000 (40 tímar um vikuna), skal hann arbeiða 40 tímar * 46 vikur = 1840 klockutímar um árið. Í 39,6 vikur svarar hetta til 46,5 klockutímar um vikuna.

Skúlaleiðarin verður biðin um at skipa arbeiðið hjá stuðlunum soleiðis, at hesir arbeiða alla tíðina, teir eru tækir og fáa løn fyri.

Um ivaspurningar hesum viðvíkjandi, ber til at venda sær til Sernámsdepilin.

Sernámsdepilin

Emmy Joensen

stjóri

Setanin hjá stuðlunum og ábyrgd:

1. Skúlaleiðarin setir og loysir úr starvi lærarar og námsfrøðiligar stuðlar.
2. Skúlaleiðarin hevur leiðsluábyrgd í dagliga virkseminum
3. Í samráð og samskipti millum skúla og Sernám, verður støða tikin til, hvørs uppgávan skal loysast av lærara ella námsfrøðiligum stuðli. Hetta verður gjørt í støði í tørvinum hjá einstaka næminginum og umstøðum annars, sum eru um næmingin. Tað er tó skúlaleiðarin, sum hevur endaligu avgerðina í samband við setanina.
4. Avtala verður gjörd millum leiðslu skúlans og setta námsfrøðiliga stuðulin, í samráð við Sernám og førleikastovnunum, hvør uppgávan er, hvussu hon verður røkt og hvussu samstarv og arbeiðið annars er á skúlanum.
5. Sernám hevur ábyrgd av fakligu menningini hjá námsfrøðiligu stuðlunum í samráð við leiðslu skúlans og førleikastovuna

Í hesum skrivi verður víst til galdandi sáttmála millum Fíggjarmálaráðið og avvarandi fakfelag. Her eru nakrar vegleiðandi reglur til skipan av arbeiðnum hjá námsfrøðiligu stuðlunum, soleiðis at teirra arbeiðsdagur verður skipaður. Niðanfyrri eru nøkur punkt, sum skulu verða tikin hædd fyrri í samband við setan og arbeiðsavtalu við viðkomandi námsfrøðing og/ella hjálparfólk:

- Lønarbrotið skal verða gjørt týðuligt
- Arbeiðstíðin flutt yvir á skúladagar, verða heilt greið fyrri tí setta
- Ætlan fyrri, hvussu ársverkið kann skipast í tímum:
 - o Tíð avsett beinleiðis til barn/flokk
 - o Tíð til toymis – og annað fundarvirksemin skúlans
 - o Tíð til foreldrasamstarv
 - o Tíð til onnur tiltøk, so sum fyrilestrar og skeið
- Avtala gerast um innihaldi í arbeiðstíðini:
 - o Persónlig/praktisk hjálp
 - o Sosialar venjingar og læring
 - o Á hvønn hátt verða partur av floksarbeiðnum
 - o Aðrar uppgávur, sum hava týðning
- Avtalar verða greiðar í samband við sjúku og aðrar fráveru

Innan 15.sept skal avtalan verða gjörd millum setta stuðul og skúlaleiðaran og vera send Sernámi.

Sernám

Viðvíkjandi leiðsluábyrgd av stuðlunum í fólkaskúlanum

- Skúlaleiðslan er setanarmyndugleiki¹ og er leiðslan í dagliga virkseminum á skúlanum hjá teimum, ið lesa tímar vegna serligan tørv. Skúlaleiðarin setir og loysir úr starvi lærarar og námsfrøðiligar stuðlar².
- Sernám er fakliga leiðslan hjá teimum, ið lesa tímar vegn serligan tørv, og hevur ábyrgdina av starvsinnihaldinum og uppgávulýsingini og av fakligu menningini hjá teimum, sum rækja sernámsfrøðiliga økið. Hetta skal tó gerast í samstarvi við skúlaleiðsluna/Førleikastovuna og møguliga avvarðandi hjá næminginum við serligum tørv. Somuleiðis skal avtalast í samráð við flokklærara, flokstoymi og førleikastovuna uppgávubýti og luttøka í virkseminum skúlans annars.

Játtanin til tímar vegna serligan tørv í fólkaskúlanum liggur hjá Sernámi. Í rakstrarjáttanini fyri Sernám stendur, at arbeiðið hjá Sernámi fatar um, at:

- Skipa fyri og ráðgeva í øllum sernámsfrøðiligum spurningum
- Ráðgeva í sambandi við undirvísing
- Kanna og veita venjing, viðgerð, stuðul og vegleiðing, soleiðis at børn og vaksin eftir førimuni fáa høvi til at mennast á øllum økjum.

Í virksemissyrlitinum í figgjarlógini fyri 2013 yvir “Sernámsfrøðiligt virksemin í fólkaskúlanum (21)”, stendur at: *Játtanin verður nýtt til at undirvísa børnum við serligum tørv í fólkaskúlanum, taliundirvísing til børn undir og í skúlaladri, til sernámsfrøðiliga ráðgeving til børn og ungfólk undir 18 ár og til persónligan stuðul í skúlatíð.*”

Skjøtil verður settur á arbeiðið at greina sernámsfrøðiliga øki, og um neyðugt skapa lógargrundarlag fyri sernámsfrøðiliga øki, í næstum.

Til ta tíð og til tað arbeiðið er gjørt, metir Mentamálaráðið, at leiðsluábyrgdin av stuðlum í fólkaskúlanum er sum tilskilað omanfyri.

Vinarliga

Mentamálaráðið

¹ Sí §54, stk. 2 í fólkaskúlalógini, sum sigur, at tað er skúlaleiðarin, sum setir og loysir úr starvi varaskúlastjórar, lærarar og tey starvsfólk skúlans, ið rækja aðrar námsfrøðiligar uppgávur. Í viðmerkingunum til hesa grein stendur at: “Við at leggja ábyrgdina av setanarmyndugleiki, fer starvssetan í fólkaskúlanum fram á sama hátt sum í flestu øðrum skúlanum og stovnum. Bæði út frá fyrisingarligum og leiðslupolitiskum sjónarmiðum er tað rættari, at tað er skúlaleiðarin, sum er setanarmyndugleiki, tí hann frammanundan hevur ábyrgdina av størsta partinum av setanartilgongdini og av dagligu arbeiðsviðurskiftunum hjá starvsfólkum skúlans”.

² Í skrivi til skúlar viðv. lærarastørvum, ger Mentamálaráðið vart við at: “viðvíkjandi stuðulstímum til næmingar við serligum tørv, eigur skúlin at lýsa eftir lærara í tíðaravmarkað starv, tá ið stuðulstímar fara um undirvísingarlígar uppgávur. Tá ið talan er um námsfrøðiligan stuðul, verður í samráð við Sernám lýst eftir stuðulsfólki at taka sær av hesum arbeiði”.